
PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD 26/6/18

Yn bresennol: Y Cyngorydd Dewi Owen (Cadeirydd).

Y Cynghorwyr: Dylan Bullard, Annwen Daniels, Anwen Davies, Annwen Hughes, John Brynmor Hughes, Anne Lloyd Jones, Charles Wyn Jones, Cai Larsen, Dewi Wyn Roberts a Catrin Wager.

Swyddogion: Bryn Goodman Jones (Arweinydd Tîm Gwasanaeth Cefnogol Technoleg Gwybodaeth), Vera Jones (Rheolwr Gwasanaethau Democritaidd), Helen Parry (Rheolwr Gwybodaeth), Cara Williams (Swyddog Datblygu Aelodau), Delyth Gadlys Williams (Swyddog Polisi Corfforaethol), Huw Ynyr (Uwch Reolwr Gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth) a Siôn Owen (Swyddog Cefnogi Aelodau).

Ymddiheuriadau: Y Cynghorwyr Linda Ann Jones

1. ETHOL IS-GADEIRYDD

Penderfynwyd: Ethol y Cyngorydd Dylan Bullard yn is-gadeirydd y Pwyllgor hwn.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd datganiad o fuddiant personol gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

3. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod blaenorol o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 12 Ebrill 2018 fel rhai cywir.

4. MATERION TECHNOLEG GWYBODAETH

Derbyniwyd cyflwyniad gan yr Uwch Reolwr Gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth yn diweddarau'r Pwyllgor wedi i Aelodau'r Pwyllgor hwn fudo i ddarpariaeth Office 365 ar eu teclynnau Surface. Nododd fod y Gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth wedi ymateb i broblemau wrth iddynt godi, gan ddefnyddio'r wybodaeth i wella'r ddarpariaeth. Nododd hefyd ei fod wedi dod i'r amlwg fod angen darparu mwy o hyfforddiant a chefnogaeth i'r Aelodau. Ychwanegodd fod cydweithio rhwng Aelodau a'r gwasanaethau sydd cynnig cefnogaeth iddynt yn hanfodol er mwyn llunio darpariaeth sydd yn diwallu eu hanghenion.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Fod angen amser i ddod i arfer gyda'r ddarpariaeth newydd, a bod hynny yn anoddach i aelodau sydd yn llai hyderus gyda thechnoleg gwybodaeth.
- Ategwyd fod angen darparu mwy o hyfforddiant TG i Aelodau.
- Fod gweld e-byst ar ffon symudol a dyfeisiadau eraill yn ddefnyddiol iawn.

Mewn ymateb nododd y Rheolwr Gwasanaethau Democritaidd alw'r Aelodau am hyfforddiant pellach.

Penderfynwyd:

1 - Lledaenu'r ddarpariaeth Office 365 i weddill Aelodau'r Cyngor

2 – Fod sesiynau hyfforddiant pellach yn cael eu trefnu ar gyfer hwyluso defnydd yr Aelodau o'r ddarpariaeth newydd.

5. MERCHED MEWN DEMOCRATIAETH

Cyflwynwyd adroddiad y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd gan y Cynghorydd Catrin Wager yn adrodd ar y gwersi a ddysgwyd wedi iddi fynychu cynhadledd i hybu rôl merched mewn democratiaeth. Nododd fod y gynhadledd wedi cyflwyno canlyniadau gwaith ymchwil gan Gymdeithas Fawcett. Y Prif negeseuon oedd bod angen hybu polisiâu i helpu merched mewn democratiaeth gan alw am newidiadau diwylliannol, a chyfansoddiadol. 'Roedd hefyd angen trafod gyda merched er mwyn canfod beth oedd y problemau oedd yn eu hwynebu, yn ogystal ag annog merched oedd yn weithgar mewn grwpiau cymunedol i ystyried sefyll mewn etholiadau.

Ychwanegodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd fod y Pwyllgor wedi bod yn gweithio ym maes annog amrywiaeth mewn democratiaeth cyn yr etholiad yn 2017, a chroesawodd y wybodaeth ychwanegol oedd wedi ei rannu gan y Cynghorydd.

Nododd y Swyddog Polisi Corfforaethol fod trafodaethau wedi eu cynnal i gynnig hyfforddiant ar duedd anymwybodol yn dilyn profiad y Cynghorydd Catrin Wager yn y gynhadledd. Cynhaliwyd trafodaethau gyda'r Gwasanaeth Dysgu a Datblygu a'r Gwasanaeth Democratiaeth ynglŷn â chynnal hyfforddiant fel peilot.

Sylwadau yn codi o'r drafodaeth:

- Tra bod cynghorau cymuned yn un llwybr amlwg i unigolion fyddai'n deisyfu bod yn gynghorwyr, nid oedd yn tueddu i fod yn llwybr delfrydol i ferched. Gan eu bod yn tueddu i gyfarfod ar amseroedd nad oedd yn cyd-fynd gyda bywyd teuluol 'roedd yn fwy tebygol y byddai ymgeiswyr tebygol i'w canfod mewn grwpiau cymunedol eraill.
- Y dylid cysylltu gyda grwpiau cymunedol er mwyn annog aelodau gweithgar i gymryd rhan yn y broses ddemocrataidd.
- Fod llawer o gynnydd wedi ei wneud ym maes amrywiaeth, er bod diwylliant gwleidyddol yn ei wneud yn anodd i ferched gymryd rhan.
- Fod gwaith yr is-grŵp amrywiaeth mewn democratiaeth wedi helpu

Mewn ymateb nododd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd fod nifer o ffactorau yn dylanwadu ar benderfyniad unigolion i sefyll mewn etholiad. Ychwanegodd fod y Cynulliad yn ymchwilio mewn i'r maes hefyd.

PENDERFYNWYD:

1 - Ail ymgynnull yr Is-grŵp Amrywiaeth Mewn Democratiaeth er mwyn penderfynu ar y ffordd ymlaen.

2 - Cynnal sesiwn hyfforddiant ar duedd anymwybodol ar gyfer Aelodau'r Pwyllgor fel peilot.

6. DIOGELWCH PERSONOL AELODAU

Cyflwynodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd ei hadroddiad gan nodi fod natur gyhoeddus rôl aelodau Etholedig yn golygu eu bod yn agored i gyswllt gan y gymuned ar unrhyw adeg. Tra bod y cyswllt hwnnw yn medru bod yn bositif, gallai'r cyswllt hwnnw hefyd fod yn negyddol. Nododd hefyd nad oedd unrhyw achosion penodol wedi codi o ran diogelwch Aelodau, ond fod angen codi ymwybyddiaeth ymysg Aelodau.

Sylwadau yn codi o'r drafodaeth

- Fod sylw negyddol yn anochel fel rhan o waith Aelod Etholedig, a bod angen cydnabod effaith posib hynny ar unigolion.
- Ei fod yn bwysig i Aelodau fod yn ymwybodol o'r hyn sy'n dderbyniol ac annerbyniol pan mae'n dod i sylw negyddol.
- Ei fod yn bwysig fod pobl yn teimlo fod eu llais yn cael ei glywed a'i gyfleu, a bod hynny yn rhan bwysig o feithrin parch yn y gymuned.

- Fod cydbwysu cyson rhwng bod yn ffigwr cyhoeddus a'r person preifat, gan ddod a dyletswydd i ymwneud a phobl anodd, ond hefyd dyletswydd i gymryd cyngor a chymau synhwyrol er mwyn cadw'n ddiogel lle bo hynny'n briodol.
- Ei fod yn bwysig fod gwybodaeth berthnasol ar gael i ymgeiswyr yn ogystal ag Aelodau Etholedig.

Mewn ymateb nododd y Rheolwr Gwasanaethau Democritaidd ei bod yn cydnabod fod Aelodau yn mynd i fod mewn sefyllfaoedd anodd o bryd i'w gilydd, a bod yn aml linell denau rhwng yr hyn oedd yn dderbyniol ac yn annerbyniol.

PENDERFYNWYD:

1 – Fod diogelwch personol aelodau i'w gynnig yn eitem i'r Fforymau Ardal er mwyn codi ymwybyddiaeth.

2 - Fod canllawiau ar ddiogelwch personol yn cael eu gosod ar y Porth Aelodau.

7. DIOGELU DATA

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Swyddog Diogelu Data Statudol gan nodi fod deddfwriaeth Diogelu Data Cyffredinol i rym ar y 25ain o Fai 2018. 'Roedd yn rhan o rôl Aelodau i warchod data oedd yn eu meddiant yn unol â gofynion y ddeddf, a bod y Cyngor wedi eu cofrestru gyda'r Comisiynydd Gwybodaeth fel ceidwaid data. Ychwanegodd bod hyfforddiant wedi ei drefnu er mwyn cynorthwyo Aelodau i gyflawni eu cyfrifoldeb i warchod a thrin data yn unol â'r rheolau. Anogodd yr Aelodau etholedig i fynychu'r hyfforddiant oedd yn ymwneud yn benodol a'u cyfrifoldeb fel Aelodau Etholedig yn hytrach na hyfforddiant oedd yn ymwneud a'r maes yn fwy cyffredinol.

Dechreuodd y cyfarfod am 10.30am a daeth i ben am 12.15pm.

CADEIRYDD
